Živalim pred časom nismo pripisovali zmožnosti čustvovanja. S preučevanjem njihovega obnašanja in bioloških podobnosti med človekom in živaljo pa so raziskovalci ugotovili, da so živali čuteča bitja, ki ne čutijo le fizične bolečine, temveč tudi čustva, kot so strah, žalost in sreča ter sočutje.

Kaj čutijo živali?

Raziskovalci so potrdili, da imajo številne živali tako kot človek čustveno središče v možganih. Kmalu so ugotovili, da so nekatere živali sposobne veliko bolj zahtevnih čustvenih in miselnih procesov, kot smo predvidevali, in da je na tem področju še veliko nepojasnjenih pojavov.

Center za čustvovanje je v možganih. Delimo ga na tri med seboj povezane dele:

- reptilski možgani: razviti pri ribah, pticah, plazilcih in nekaterih sesalcih,
- limbični možgani: t. i. čustveno središče v možganih, razvito pri vseh sesalcih (ljudeh in živalih),
- neokorteks: razvit pri ljudeh in nekaterih živalih, kot so primati; v tem delu možganov je središče za jezik in mišljenje.

Znan je poskus z mišmi, ki so raziskovalce presenetile s tem, da so pokazale zmožnost sočutja – vživljanja v drugo živo bitje. Šlo je za krut poskus, pri katerem so prvo miš izpostavljali fizični bolečini in ugotovili, da se druga miš, ki je imela vlogo opazovalke, odziva veliko bolj čustveno, če je pred tem s prvo mišjo preživela več časa.

Presenečajo tudi delfini, ki si ne pomagajo samo med seboj, temveč marsikdaj rešijo tudi plavalce pred morskimi psi in pomagajo kitom, ki zaidejo z odprtega morja. Med najinteligentnejše živali, sposobne globokega (so)čustvovanja, pa prav gotovo štejemo tudi slone.

Že poznaš zgodbo Jenny in Shirley?

Slonici Jenny in Shirley sta se spoznali v cirkusu, kjer sta občutili vso bedo cirkuškega življenja: priklenjenost na verige, naporne treninge in nastope v bučnih dvoranah ter neudobje transportnih vagonov. Slonica Shirley je takoj posvojila malo Jenny, a njuni poti sta se kmalu ločili, saj so Shirley odpeljali v zavetišče za divje živali.

Po 23 letih napornega cirkuškega življenja se je Jenny hudo poškodovala in ni mogla več nastopati. Cirkus se je je znebil in pristala je v zavetišču – prav tistem, v katerem je živela Shirley. Slonici sta se v hipu prepoznali in se pozdravili z glasnim trobljenjem, drgnjenjem in ljubkovanjem čez ograjo, ki so jo delavci postavili mednju iz previdnosti. Od takrat naprej sta Jenny in Shirley dneve preživljali druga ob drugi. Delavci v zavetišču so bili presenečeni in ganjeni nad tem, kako globoka vez obstaja med slonicama po več kot 20 letih ločenosti.

FOTOGRAFIJE: SHUTERSTOCK

Po nekaj letih v zavetišču se je Jennyjino zdravstveno stanje zelo poslabšalo. Ko je postala prešibka, jo je Shirley odvedla do doline, kjer ji je postlala z listjem. Z njo je ostala noč in dan in ji z rilcem pomagala obračati težko telo. Kmalu sta se jima pridružili še dve slonici, in ko so Jenny pohajale moči, so vse štiri slonice več ur ubrano trobile, kot bi proslavljale življenje slonice in se pripravljale na Jennyjin odhod.

Shirley se je malo pred prijateljičinim koncem poslovila od umirajoče Jenny in odšla žalovat v samoto, dve slonici pa sta ostali ob Jenny, jo ljubkovali z rilci in se s trobljenjem odzivali na njeno stokanje. Ko je Jenny poginila, sta slonici ostali ob njej do jutra.

Shirley je še dolgo žalovala za izgubljeno prijateljico. Zavračala je hrano, umikala se je v samoto in se sprehajala sključena ter s povešenim rilcem. Njeno počutje se je izboljšalo šele, ko so v zavetišče pripeljali novo slonico, Misty, ki se ji je prikupila s svojo vedrino in v njej znova spodbudila voljo do življenja.

Živalim morda od žalosti ne tečejo solze in svojo srečo kažejo drugače kot človek, a vendar so čuteča in občutljiva bitja – včasih celo bolj kot mi. Opazujmo jih, učimo se in upajmo, da se tega nekoč zavemo prav vsi.

Nuša Ema Miklavec
Društvo za zaščito živali Ljubljana, www.dzzz.si